

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลทางการศึกษา ด้านพุทธิพิสัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีร์ กาญจนภี นิลผาย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ศาสตร์แห่งการวัดผลประเมินผู้เรียนแบบรอบด้าน

เชื่อมโยงมิติพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย (Head, Hands & Heart) เพื่อการสอนที่สมบูรณ์แบบ

การวัดผลการศึกษาคือการทำความเข้าใจ ‘ผู้เรียนทุกคน’ ไม่ใช่แค่การสอบ

พุทธิพิสัย (The Head)

ความรู้ ความคิด
และการประมวลผลทางสมอง

ทักษะพิสัย (The Hands)

การลงมือปฏิบัติ
และการเคลื่อนไหวทางกายภาพ

จิตพิสัย (The Heart)

อารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม
และทัศนคติที่ซ่อนอยู่ภายใน

01

พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

“การวัดความสามารถทางสมอง
ภายใต้สถานการณ์ที่เป็นมาตรฐาน
และมีการกำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน”
— (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2534)

7 เครื่องมือประเมินความสามารถทางสมอง (The Cognitive Toolkit)

ก้าวข้ามขีดจำกัดของ ‘กระดาษคำตอบ’ สู่การประเมินตามสภาพจริง

แบบทดสอบมาตรฐาน (Standard Testing)

เป้าหมาย: วัดผลสัมฤทธิ์

ลักษณะ: ข้อสอบเลือกตอบ
หรือ เขียนตอบ

ข้อจำกัด:
วัดได้เพียงสภาวะในห้องสอบ

การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

ศูนย์การประเมิน (Assessment Center):
สร้างสถานการณ์จำลอง (เกม,
บทบาทสมมติ, การนำเสนองาน)
เพื่อทดสอบสนอง

แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio):
ให้นักเรียนเป็นเจ้าของและสะท้อน
ความก้าวหน้าของตนเอง

เป้าหมาย: ประมวลความรู้ไปใช้ใน
งานจริง

วิธีการประเมินด้านพุทธิพิสัยมีความหลากหลาย

- 1. การทดสอบ (Testing)
- การทดสอบเป็นการใช้แบบทดสอบ เพื่อกำหนดหรือบรรยายลักษณะพฤติกรรมผู้เรียน ระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการตัดสินใจ ปรับปรุงพัฒนาจุดด้อย หรือเสริมสร้างจุดเด่นให้ดียิ่งขึ้น
- เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ ได้แก่ แบบสอบเขียนตอบ แบบสอบเลือกตอบ แบบสอบภาคปฏิบัติ และแบบวัดต่างๆ

วิธีการประเมินด้านพุทธิพิสัยมีความหลากหลาย

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

- การสัมภาษณ์เป็นวิธีการวัดผลด้วยการซักถาม สทนาโต้ตอบ ระหว่างผู้สัมภาษณ์ (Interviewer) และผู้ถูกการสัมภาษณ์ (Interviewee) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ทักษะต่อเรื่องต่างๆ เป็นต้น โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ การเผชิญหน้าพูดคุยกัน โดยตรง การพูดคุยทางโทรศัพท์ หรือผ่านทางคอมพิวเตอร์
- เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง ซึ่งเตรียมลำดับคำถามไว้ล่วงหน้า หรือการสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งกำหนดเพียงแนวทางหรือประเด็นการสัมภาษณ์ แต่ไม่มีคำถามที่ชัดเจน

วิธีการประเมินด้านพุทธิพิสัยมีความหลากหลาย

- 3. การสอบถาม (Inquiry)
- การสอบถามเป็นวิธีการวัดและประเมินผลด้วยการใช้
แบบสอบถาม ที่เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียน
ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความสนใจ ความเชื่อ ความพึงพอใจ
ความคาดหวัง และปัญหาทางการเรียน เป็นต้น

วิธีการประเมินด้านพุทธิพิสัยมีความหลากหลาย

- 4. การสังเกต (Observation)
- การสังเกตเป็นการวัดและประเมินที่มีรายการพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยประสาทสัมผัส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทั้งทางหูและตา เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่มีความละเอียดชัดเจนของผู้เรียนในสถานการณ์ต่างๆ
- เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราประเมินค่า และแบบบันทึก เป็นต้น

วิธีการประเมินด้านพุทธิพิสัยมีความหลากหลาย

- 5. การตรวจผลงาน (Check)
- การตรวจผลงานเป็นการวัดและการประเมินด้วยการกำหนด งาน กิจกรรม หรือแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนปฏิบัติ ฝึกฝน โดยครูจะทำหน้าที่ ตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเอง หรือประเมินร่วมกับผู้เรียน เพื่อหา ข้อมูลป้อนกลับในการปรับปรุงแก้ไข
- เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบผลงาน ได้แก่ แบบประเมินผลงาน

วิธีการประเมินด้านพุทธิพิสัยมีความหลากหลาย

- 6. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)
- เป็นการวัดและประเมินที่ใช้หลักการเก็บหลักฐานผลงานดีเด่นและน่าพอใจ ที่เป็นตัวแทนงานที่ปฏิบัติของผู้เรียน แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนด้วยตัวของนักเรียนเอง แล้วนำหลักฐานมาบรรจุในแฟ้ม สมุด โน้ต แผ่นดิสก์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
- เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึก แบบประเมินผลงาน และแบบประเมินตนเอง เป็นต้น

วิธีการประเมินด้านพุทธิพิสัยมีความหลากหลาย

- 7. การใช้ศูนย์การประเมิน (Assessment Center Method)
- การใช้ศูนย์การประเมิน เป็นกระบวนการตัดสินความรู้ของผู้เรียนอย่างรอบด้าน หลายลักษณะสอดคล้องกับงานจริงสร้างเป็นสถานการณ์จำลองหรือสิ่งเร้าให้ผู้เรียน ตอบสนองบ่งชี้ถึงการประมวลความรู้

วิธีการประเมินด้านพุทธิพิสัยมีความหลากหลาย

- กิจกรรมหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ มีหลายวิธี เช่น เกม แบบฝึกหัด
ใบงาน การสนทนากลุ่ม การทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ
การนำเสนองาน
- เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราประเมินค่า
แบบทดสอบ เป็นต้น

Q & A